

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำลายความสามารถของมนุษยชาติเพราะเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในเรื่องข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่ก้าวไปอย่างไม่จำกัดซึ่งแฉวงทางการศึกษาทั่วโลกต่างก้าวพ้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่ จึงเป็นความท้าทายของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 และเป็นภาระของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองที่จะทำอย่างไรให้การศึกษาสอดคล้องกับยุคสมัย (ตะวัน เทวอักษร, 2555:18-19) ดังนั้น ครู จึงมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและมีศักยภาพ ถือเป็นภารกิจอย่างยิ่งใหญ่ในการ “อภิวัดน์การเรียนรู้” เพื่อนำพาประเทศไทยสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน(สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557:6-7)

จากการศึกษาผลการพัฒนาครูพบว่า ผลการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็นดังข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2561) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552:3) กล่าวว่าการพัฒนาครูยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง แต่ขาดปัจจัยและระบบการส่งเสริม สนับสนุน จูงใจ ระบบประเมินสมรรถนะครูยังไม่ชัดเจน ทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและพอเพียง สอดคล้องกับข้อมูลของคณะกรรมการการศึกษาอวุฒิสภา (2552:33-34) ที่ได้เสนอปัญหาในด้านการพัฒนาครูว่า ขาดระบบการพัฒนาครูที่ดี การพัฒนาไม่เป็นเอกภาพในด้านนโยบาย แผนและมาตรฐานที่ชัดเจน การพัฒนา เกิดความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพ ไม่ตรงกับความต้องการของครู ทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปได้ หลักสูตร การอบรมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการแยกกันอบรมทีละส่วนไม่เป็นองค์รวมโดยวิทยากร ต่างหน่วยงาน อีกทั้ง รูปแบบการอบรมเน้นการบรรยายทางทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ

วิทยาการขาดประสบการณ์ตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การฝึกอบรมครูไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้ หลังการอบรมแล้วไม่มีการติดตามผลและการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อครูมีปัญหา

โรงเรียนบ้านสันกำแพง (2557:3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา (เด็กเล็ก) และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 1,502 คน บุคลากรประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ข้าราชการครู จำนวน 58 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 33 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 20 คน จากการศึกษาสภาพปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนยังปฏิบัติการสอนจนในรูปแบบเก่าๆ ยึดติดกับประสบการณ์เดิมเป็นที่ตั้งและรูปแบบการสอนยังไม่หลากหลาย การกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ยังมีน้อย และข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ. 2554 – พ.ศ.2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2555:12) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 ด้านผลการจัดการศึกษาว่า การจัดการเรียนการสอนของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านสันกำแพง ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์ให้มากยิ่งขึ้น รู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้จากข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา และพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในปัจจุบันและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองด้านศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตาม แนวทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาหรือ Constructionism ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีและยังสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากปัญหาและข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา โดยใช้กระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์และการสะท้อนกลับ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานที่ได้ผลมีความ ชัดเจนเป็นระบบเหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียนและยังเป็นที่ยอมรับในแวดวงทาง การศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือจากครู ในการหาแนวทางพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดี ต่อตัวครูผู้สอน นักเรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ทำอย่างไร
2. ผลการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา
2. ครูมีความรู้ ความพึงพอใจและพฤติกรรมที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา และนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนบ้านสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านสันกำแพง ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) มุ่งเน้นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา โดยใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) และศึกษาผลการพัฒนาครู หลังจากการจัดการจัดการการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา โดยใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

2. ตัวแปรตาม

2.1 ความรู้ ความพึงพอใจและพฤติกรรมของครูที่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

2.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุศึกษาและผลศึกษาของนักเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้ของครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการไว้ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ถึง มีนาคม พ.ศ.2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

ครู หมายถึง ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและผลศึกษา ที่ปฏิบัติการสอนวิชาสุศึกษาและวิชาผลศึกษา ในปีการศึกษา 2557 ตั้งแต่ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้และความพึงพอใจที่โดยรวมทั้งมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อ

สร้างสรรค์ด้วยปัญญา โดยใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎี Constructionism โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยี สามารถเรียนรู้อย่างมีความสุขจากการทำกิจกรรมที่หลากหลาย และมีนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) จุดประกายความคิด (Sparkling) 2) สะกิดให้ค้นคว้า (Searching) 3) นำพาสู่การปฏิบัติ (Studying) 4) จัดองค์ความรู้ (Summarizing) และ 5) นำเสนอความรู้การประเมิน (Show and Sharing)

ชุดฝึกอบรม หมายถึง ชุดฝึกอบรมที่มีทั้งเนื้อหาสาระ และมีกิจกรรมการอบรม สื่อและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและมีเอกสารในการอบรม ในการที่จะให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษา เรียนรู้และปฏิบัติได้

คุณภาพของชุดฝึกอบรมครู หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกอบรมการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหากับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ (Item-Objective Congruence Index) และสรุปผลการประเมินความพึงพอใจจากครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาจากการใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา